

Modkultur

Mens vi herhjemme stadig venter spændt på at få lov at se 'Clerks', der snart længe har været på alles læber verden over, kan Kosmorama her dulme ventetiden med en kærlighedserklæring til filmen fra vor mand i Amerika.

af Johannes Schönherr

Hver eneste flække i USA har sit eget enormt store K-Mart eller Wal-Mart (indkøbscenter). Alt fra aviser til græsslåmaskiner er til salg døgnet 24 timer. Som eneste alternativ til disse handelsmastodonter findes normalt kun en lille daglivarebutik, hvor der til overpris udbydes et sparsomt sortiment. Quick Stop Groceries er netop sådan en lille, kedelig bix, og Dante Hicks (spillet af Brian O'Halloran) på 22 år arbejder bag disken.

Det er lørdagmorgen og den forgående nat må have været lang for Dante, for da hans chef ringer for at sige, at afløseren er syg, ligger Dante og bobler på gulvet i sin meget rodede lejlighed. Der intet at gøre Dante skal på arbejde. Derpå skildres de følgende 17 timer i Dantes og butikkens liv. The Quick Stop er centrum for en masse lilleby-tosserier, særprægede kærlighedsdramaer og mærkelige filosofiske konversationer, og alt dette forsøger den arme Dante at holde under kontrol. Det lader ikke til at være en helt nem opgave: kunderne repræsenterer, i modsætning til varerne, et velassorteret sortiment... af galninge. Her er 'ikke-ryger'-fanatikeren, der midt i en hob af morgennikovrag forsøger at gøre udfald mod Dante, men siden afsløres at være handelsrejsende i tygggummi. Og der er manden, der roder det hele igennem for egenhændigt at sammensætte det perfekte dusin æg; for slet ikke at nævne damen, der gør det samme for at få den bedste flaske mælk – eller den sjofle, gamle mande, der altid forlanger at låne de ansattes toilet, samtidig med at han også har den frækhed at kræve blødere WC-papir og pornografisk lokumslitteratur.

Side 23: Fotografen, David Klein, og instruktøren, Kevin Smith, under en optagelse til 'Clerks'. Herover: Skuespilleren Jeff Anderson (tv) og Kevin Smith i Quik Stop butikken.

Som om Dante ikke havde nok at holde styr på i dette inferno, så har han sideløbende svare problemer med sin kæreste, der spilles af Marilyn Ghigliotti – ikke mindst fordi en gammel high-school flamme, spillet af Lisa Spoonhauer, pludselig dukker op på scenen. Dantes bedste ven er fyren fra videobutikken ved siden af. Han hedder Randal – spilles af Jeff Anderson – og er en vittig men grum diskenspringer importeret direkte fra helvede. Han er utroværdig og uforkammet over for alle, der vover sig ind i forretningen, og så har han tilmed viet sit liv til at undergrave Dantes i forvejen vakkelvorne moral.

I den første version af filmen, der blev vist ved 'New Film – New Directors Festival' i New York 94, bliver Dante skudt af en tilfældig røver. I den nuværende version går samme røver ud af forretningen uden at plukke nogen ned, men til gengæld i fuld gang med at planlægge sit næste 'hold-up': en mindre opsigtsvækkende men mere realistisk slutning.

Meget lille budget

Sceneriet er nogenlunde så opmunrende som sceneudsmykningen til et Beckett stykke, kornede sort/hvid billeder optaget i en virkelig Quik Stop butik i New Jersey. Skuespillerne er en blanding af lokale talenter og instruktørens egne venner, og budgettet for hele molevitten lød på latterlige 27.000 dollars.

Det lave budget til trods har den færdige film en enestående stemning. Men instruktøren, Kevin Smith, der selv har skrevet manuskriptet, har en uovertruffen sans for humoristisk maskingevær-dialog og pinagtige optrin, og han ved lige præcis, hvordan han skal vende sine figurers håbløse forsøg på at håndtere bedrøveligheder, så det i stedet kommer til at virke små-tjekket. Kevin Smith har på den anden side også de bedste forudsætninger: Fra han var 19 – han er nu 24 – arbejdede han faktisk som ekspedient i præcis den samme Quik Stop. Ja, også under optagelserne til filmen arbejdede han i nogle Dante-agtige vagter, hvor han filmede om natten og ekspederede om dagen. Det tog 21 nætter at få filmen i kassen, og derpå måtte det ydmyge udstyr i 'Randals' videobutik tjene som editeringsfaciliteter. En amatøragtig guitaralarm tjente som musikalsk ledsagelse. Pengene blev skaffet ved lån, og opsparede midler samt fra salget af hans tegneseriesamling. Men kombinationen af talent og gå-på-mod gav til sidst pote, for agenter fra sel-skabet Miramax Films var straks klar over, hvad de havde fået fingre i, da de købte rettighederne til filmen på Sundance festivalen i begyndelsen af 94: En ny Generation X film – en oplagt follow-up på de succesfulde *Slacker* og *Reality Bites*. Det eneste de lavede om var musikken, som de ud-

skiftede med en gang fashionabelt pløre, der lægger sig som en dyne over hvert et dialogtomt sekund.

Nej til dyr musikvideo

Clerks er om og for dem på nogleogtyve – så det må man altså være for fuldstændig at kunne forstå filmens personer, men den aldersgruppe udgør immervæk også en meget stor del af den amerikanske befolkning. De fleste af dem kender til at være i et dødvande af meningsløse jobs med ringe fremtidsudsigter på trods af høje uddannelser, og de kender til følelsen: "Nå skråt, man må jo få så meget sjov som muligt ud af hvad man nu engang har". Det er i hvert fald *ikke* den attitude, *Slacker* lægger for dagen, men det er rent faktisk den holdning, som slackermiljøets rigtige mennesker står for – hvadenten de bor der frivilligt eller ej, så har de normalt ikke den frihed og økonomiske ballast som Richard Linklaters figurer åbenbart ejer. De mennesker, vi ser fremstillet i *Clerks*, må arbejde for livets opretholdelse og oveni købet anstrenge sig meget for at beholde deres jobs, hvilket er en altafgørende forskel fra de tidligere Generation X film.

Det McJob, som Douglas Coupland i bogen 'Generation X' (90) definerede som et "low-pay, low-prestige, low-dignity, low-benefit, no-future job in the service sector", er gået hen og blevet en bydende nødvendighed for flertallet af amerikanske universitetsuddannede folk i 20'erne; de kan stadig grine ad det, men fremtiden kunne godt gå hen og blive blodig af samme grund.

Og Kevin Smith? – Han har lige tegnet kontrakt med det store Hollywood (Universal) om at lave en film om 'Mall Rats' og andre af samfundets pestilenser. Det betyder nu ikke, at han er helt den 'sell-out', man kunne forestille sig – han forråder trods alt ikke sine rødder så hurtigt: han har netop skåret prisen for en musikvideo for Soul Asylum ned fra 30.000 til 15.000 dollars – han kunne simpelt hen ikke udholde tanken om, at 4 min. video skulle være dyrere end de 90 min. film, som hans hårde arbejde med *Clerks* resulterede i.

Oversættelse: Maren Pust.

Clerks (...), USA 1993. P: Scott Mosier & Kevin Smith. F: David Klein. Kl: Scott Mosier & Kevin Smith. Medv: Brian O'Halloran, Jeff Anderson, Marilyn Ghigliotti, Lisa Spoonhauer, Jason Mewes, Kevin Smith. Længde: 90 min. Sort/hvid.